

om Venfkab og Frændfkap, om Had, om Jøder og Christne, og Alt det, som jo udgjør et heelt stor Compendium af alle Landes Love, kommer til at bringes til Anvendelse for Landvæsenscommissionerne, men det er indlysende, at da er den juridiske Formand for Commissionen saagodisom Eneherré i disse Spørgsmaal, og Landvæsenscommissairerne blive reducerede til kun at være Bifiddere; naar de ikke tilfældigviis ogsaa ere Jurister, ville de ikke kunne gjøre deres Stemme gjældende med Virkning, saaledes som det har vliift sig, — jeg vil ikke tale om de saakaldte Meddomsmænd, — men selv i de militaire Retter. Hvor derimod der kun er Spørgsmaal om en redelig Overveielse af alle de fremkomne Oplysninger, paa en opmærksom Følgen af alle Acterne, paa en Deeltagelse i Forhøret af alle de for Commissionen mødende Personer, der kunne afgive Forklaringer, og hvor det altsaa gjælder om at forelægge sagkyndige Spørgsmaal for at faae de Bedkommendes Mening frem, at være opmærksom paa Personens Troværdighed i og for sig og at bedømme denne efter den Sikkerhed, hvormed han afgiver sin Forklaring, lige indtil den Stemme, hvormed han taler, og det Blik, hvormed han seer under Forklaringens Afgivelse, — der er der kun Tale om lutter Spørgsmaal, til hvis rette Bedømmelse der ikke hører Andet end en god sund Dømmekraft, ledet af en redelig Villie til at trænge ind i Sandheden, og der ere Commissionens ikke juridiske Medlemmer fuldt saa vel hjemme og fuldt saa berettigede som dens Formand. Jeg kan altsaa nok forstaae, at muligen en eller anden Jurist kan holde stærkt paa ogsaa at faae dette reent juridiske Element indbragt i Landvæsenscommissionerne; men jeg kan umuligt troe, at naar Sagen ret overveies, Landstinget og Folkethinget da skulde sætte Priis paa at opretholde en Form, som efter min Overbeviisning vil forvanfke den hele Charakter af Forhandlingen og Paadømmelsen af Landvæsenscommissi-

sager og taltsald vil give de ikke juridiske Medlemmer med Hensyn til alle disse Spørgsmaal aldeles i Bold paa den juridiske Formand. Udvalget skal derfor foreslaae, at det, fuldkomment i Samklang med den Aand, der forøvrigt gaar igjennem Lovforslaget, paalægges Landvæsenscommissionerne at modtage Forklaring af alle de Personer, som i saadant Diemed fremstilles af Parterne, det er altsaa med andre Ord den hele Bidueforsel med Undtagelse af to Ting, nemlig deels de formulerede Spørgsmaal, foreslagte af Parterne, og deels Godskæftelsen, og at der dernæst indrømmes Landvæsenscommissionen Ret til at afhøre andre Personer, som enten ere tilstede eller efter Indbydelse kunne komme tilstede, og deraf, at det er Aastedsforretninger, følger, at de, der vide Besked om Sagen, netop ere de Dmboende, saa at altsaa Mange, hvis Commissionen anseer det for nødvendent, med et meget kort Varfel ville kunne bringes tilstede, og at da Bedømmelsen af disse Forklaringer som Middel til at komme til Erkjendelse af Sandheden henstilles til samtlige Commissairs Samvittighed, men at der derimod forbeholdes Parterne og Commissionen Ret til for den ordinaire Ret at optage formeltge Thingsvidner, deels i de Tilfælde, hvor Personer, der kunne afgive Forklaringer om Sagen, ikke godvilligt ville møde for Commissionen, deels i saadanne, hvori et vigtigt Spørgsmaal staaer tvivlsomt for Commissionen, og man altsaa nødes til at gribe til dette sidste Middel til at faae Spørgsmaalet afgjort ved den Form, som nu derom er forestreven i Lovgivningen, som ganske vist efter min Mening ikke har den Betydning, som Lovgivningen tillægger den, men som dog ikke er betydningløs. Jeg skal altsaa for mit Bedkommende udtale den Overbeviisning, at denne Forandring ikke blot er velbegrundet, men saa vigtig, at jeg ikke vilde kunne stemme for Loven uden med denne Forandring.